

Sociaal en Cultureel Planbureau

Bijlagen

Migratie als spiegel van maatschappijbeelden

Sander Kunst
Marcel Coenders
Jaco Dagevos

Sociaal en Cultureel Planbureau
Den Haag, maart 2025

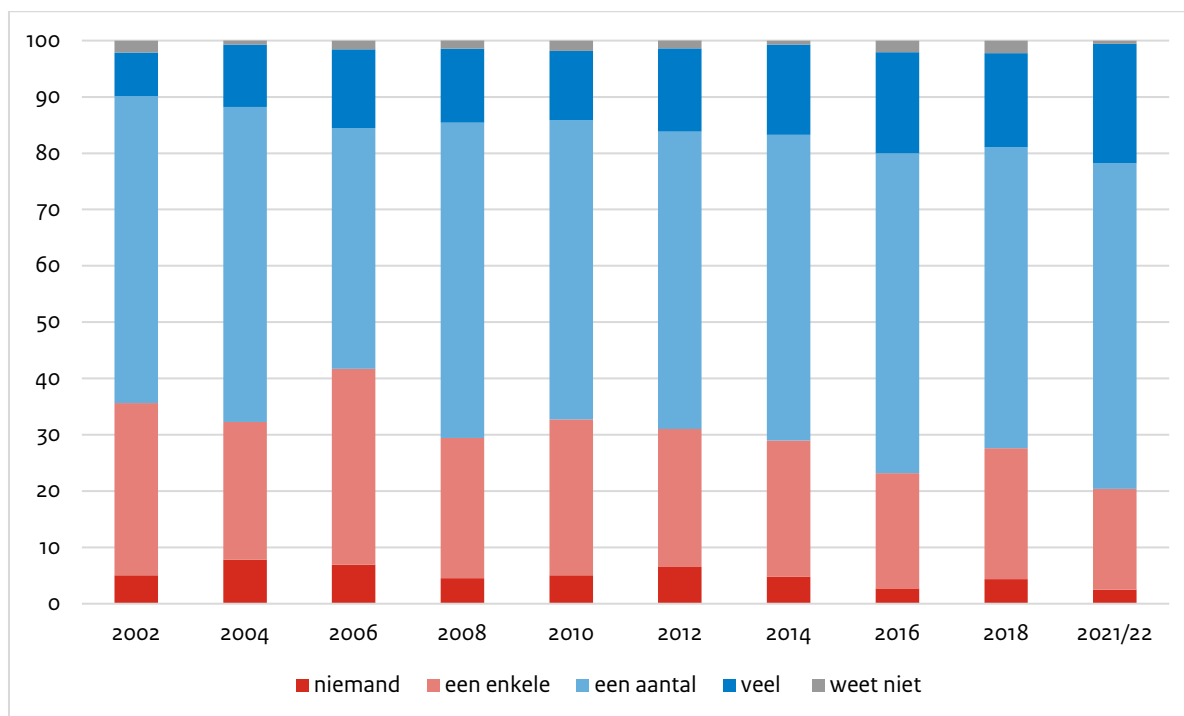
Inhoud

A	Bijlagen bij hoofdstukken	3
A.1	Bijlagen bij hoofdstuk 2.....	3
A.2	Bijlagen bij hoofdstuk 4.....	5
B	Methodologische bijlagen.....	11
B.1	Overzicht van gebruikte datasets.....	11
B.2	Toelichting belangrijkste gebruikte variabelen.....	12

A Bijlagen bij hoofdstukken

A.1 Bijlagen bij hoofdstuk 2

Figuur A1.1 Toelaten nieuwe migranten van dezelfde etniciteit als de meeste Nederlanders, bevolking 18-plus, 2021/22 (in procenten)^{a b}

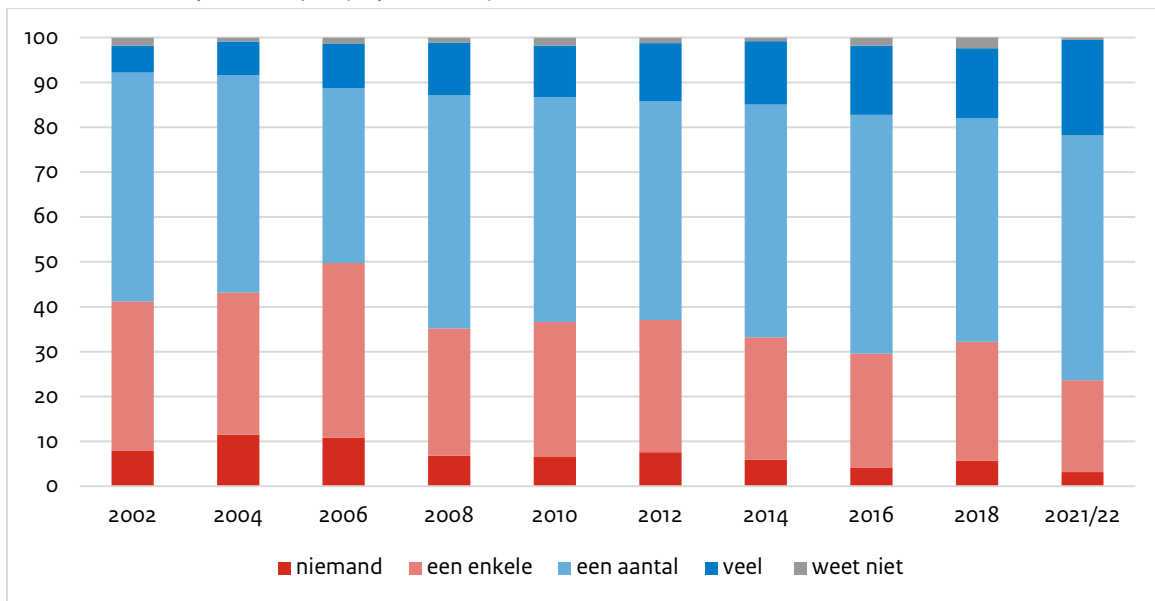

a Resultaten zijn gewogen met post-stratificatiedesigngewichten.

b Vraagstelling: 'In welke mate vindt u dat Nederland mensen van dezelfde huidskleur of dezelfde etnische groep als de meeste Nederlanders zou moeten toelaten om hier te komen wonen en leven?'

Bron: ESS 2002-2021/22

Figuur A1.2 Toelaten nieuwe migranten van andere etniciteit als de meeste Nederlanders, bevolking 18-plus, 2021/22 (in procenten)^{a,b}

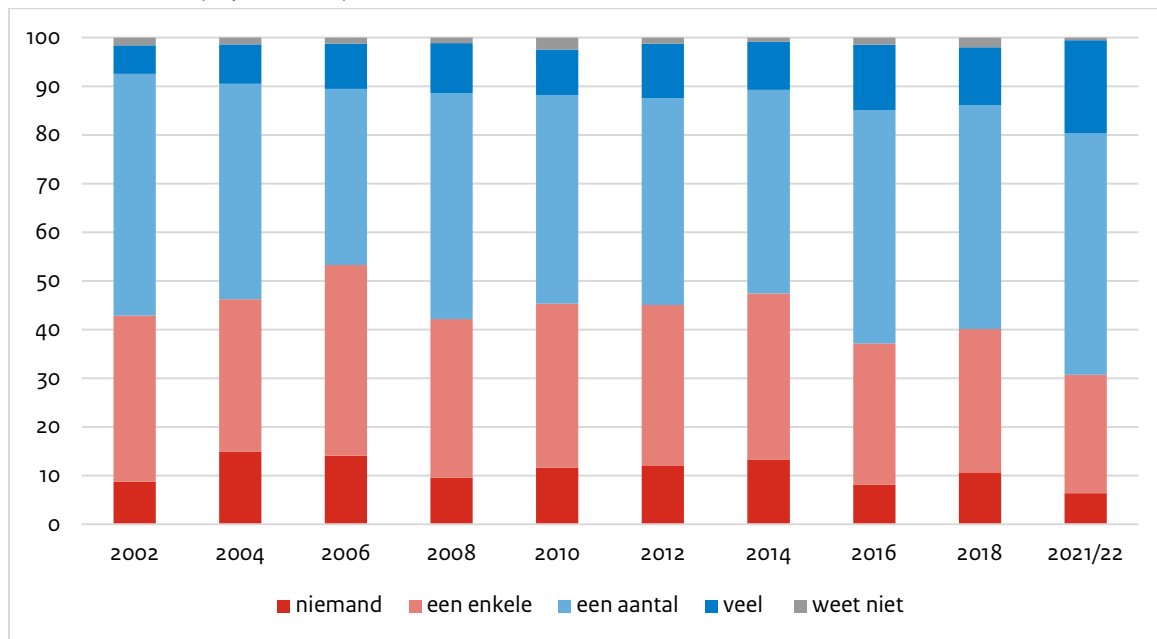

a Resultaten zijn gewogen met post-stratificatiedesigngewichten.

b Vraagstelling: 'In welke mate vindt u dat Nederland mensen van een andere huidskleur of etnische groep als de meeste Nederlanders zou moeten toelaten om hier te komen wonen en leven?.'

Bron: ESS 2002-2021/22

Figuur A1.3 Toelaten nieuwe migranten van uit armere landen buiten Europa, bevolking 18-plus, 2021/22 (in procenten)^{a,b}

a Resultaten zijn gewogen met post-stratificatiedesigngewichten.

b De volgende vraag is gesteld: 'In welke mate vindt u dat Nederland mensen uit de armere landen buiten Europa zou moeten toelaten om hier te komen wonen en leven?'

Bron: ESS 2002-2021/22

A.2 Bijlagen bij hoofdstuk 4

Een selectie van het meest geschikte model kan worden gemaakt op basis van een combinatie van verschillende criteria: de hoogte van de fitstatistieken (zoals de aBIC- en BIC-waarden, een significantietoets (hier toegepast: de Vuong Lo-Mendel-Rubin (V-LMR)-test)), de groepsgrootte van de latente profielen en de (inhoudelijke) interpreteerbaarheid van het model (Ferguson et al. 2020)¹. We gebruiken MPlus om de latenteprofielenanalyse uit te voeren. We gebruiken binnen MPlus de *full information maximum likelihood estimator*. Dit betekent dat we geen *list-wise deletion* toepassen.

Als eerste stap voeren we een latente profielenanalyse uit zonder correlaties toe te laten tussen de verschillende indicatoren. We doen dit voor twee tot en met zeven profielen. De fitmaten voor de verschillende modellen is weergegeven in tabel A2.1. De BIC en aBIC laten een afnemende daling zien na vijf profielen (zie figuur A2.1). Dit duidt erop dat meer dan vijf profielen weinig extra informatie toevoegen. De LMR-test wordt ook statistisch non-significant na vijf profielen, wat aangeeft dat extra profielen bovenop vijf geen verbetering van het model zijn. Kortom, op basis van de fitmaten lijkt vijf klassen de beste oplossing. Nadere inspectie van de resultaten geeft echter aan dat de inhoudelijke interpretatie van vijf profielen lastig is. Zoals te zien is in figuur A2.2 lijken profiel 3 en 4 qua inhoud zeer sterk op elkaar. Vanwege deze gelijkens kiezen we uiteindelijk voor een definitieve oplossing van vier profielen, omdat de klassen inhoudelijk beter van elkaar te onderscheiden zijn.

¹ Ferguson, Sarah, Whitney Moore en Darrell Hull (2020). Finding latent groups in observed data: A primer on latent profile analysis in Mplus for applied researchers. In: *International Journal of Behavioral Development*, jg. 44, nr. 5, p. 458-468.

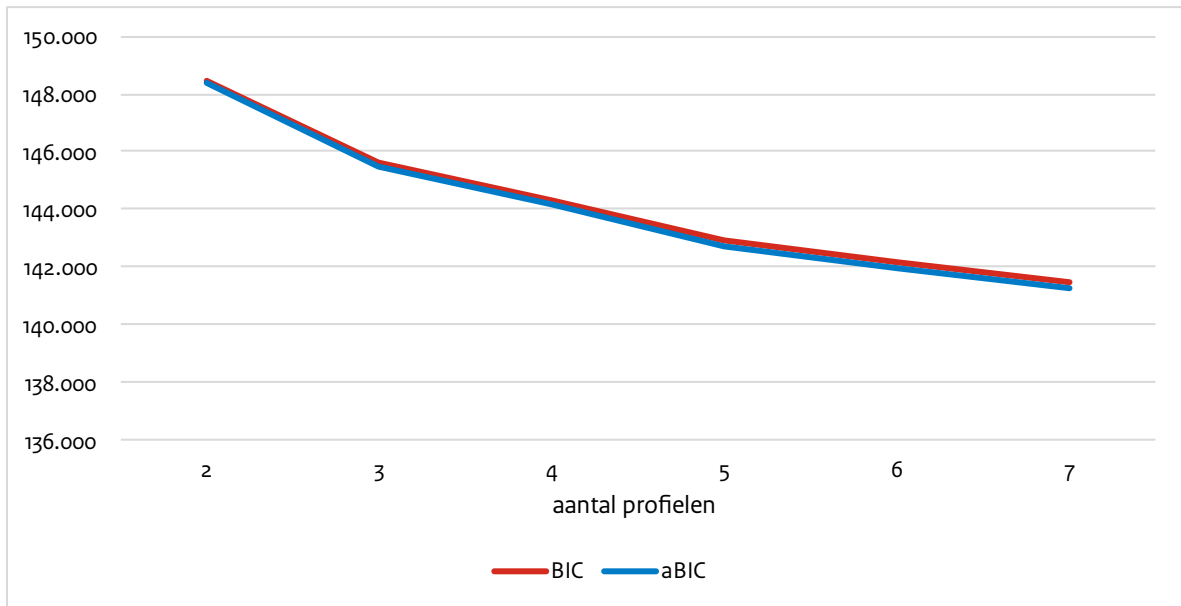
De univariate entropie van de diverse items verschilt sterk van elkaar. Deze geeft aan in welke mate elk item gebruikt wordt voor de uiteindelijke LPA-oplossing. Een lage entropie geeft aan dat deze variabelen weinig bijdraagt. De univariate entropie van het migratiemotief en verworven kenmerken, zoals het spreken van de taal en het omarmen van de Nederlandse manier van leven, is vrij laag (liggen allen tussen de 0,15 en 0,18). Daarentegen is de univariate entropie van toegeschreven kenmerken, zoals wit (0,597) en Europees (0,520), relatief hoog. Als we kijken naar de uiteindelijke LPA-oplossing zien we ook dat de profielen voornamelijk van elkaar verschillen op deze kenmerken. In principe zouden de items met lage univariate entropie verwijderd kunnen worden, omdat deze weinig bijdragen aan de uiteindelijke oplossing (weinig verschil tussen profielen op deze items). Wij laten ze in de analyse, omdat het in deze context ook relevant is om te zien op welke factoren de vier profielen juist wel overeenstemming hebben.

Een belangrijke assumptie binnen latente profielen analyse is de lokale onafhankelijkheid assumptie. Deze assumptie stelt dat binnen elk profiel de geobserveerde items statistisch onafhankelijk van elkaar zijn. Met andere woorden, binnen de verschillende profielen zou geen sterke correlatie meer zichtbaar moeten zijn tussen de verschillende criteria. Dit blijkt in onze oplossing echter nog wel zo te zijn. Voor bepaalde combinaties van variabelen kunnen we deze assumptie versoepelen door een correlatie tussen deze items toe te laten. Iteratief voegen we acht correlaties toe tussen paren van criteria die voor elk profiel gelden. We laten een correlatie toe tussen 1) onveiligheid en bestaanszekerheid, 2) manier van leven met Nederlandse taal, 3) manier van leven met beroepsvaardigheden, 4) manier van leven met opleiding, 5) beroepsvaardigheden met opleiding, 6) beroepsvaardigheden met Nederlandse taal, 7) opleiding met Nederlandse taal en 8) opleiding met Europees. Deze oplossing convergeert nog steeds. De uiteindelijke entropie van deze oplossing daalt licht van 0,881 naar 0,869. Dit betekent dat de verschillende profielen nog steeds goed van elkaar te onderscheiden zijn.

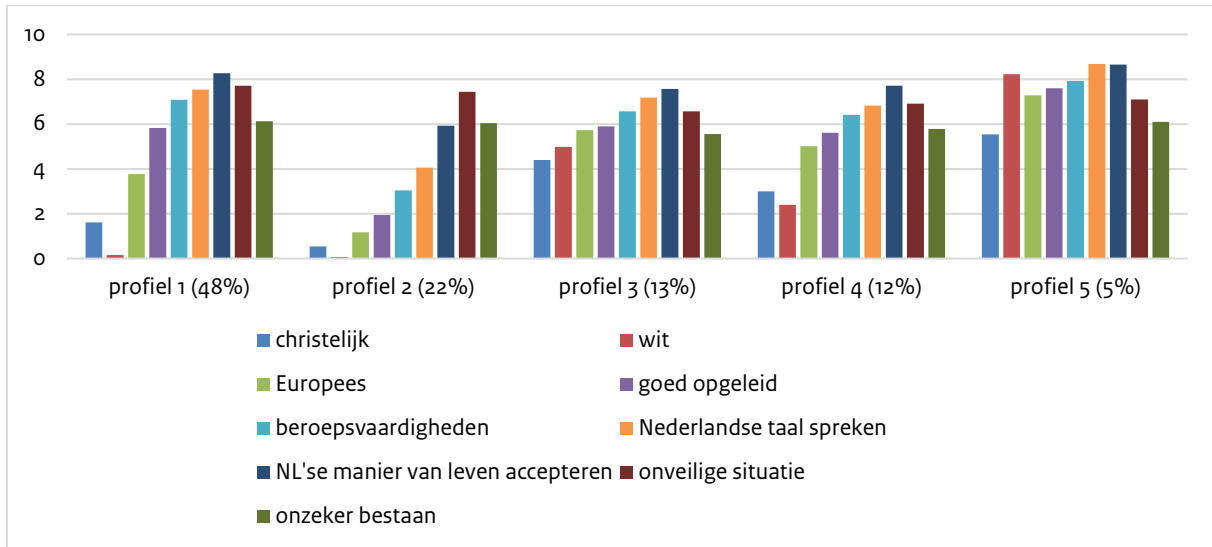
Tabel A2.1 Fitmaten voor latente profielenanalyse

profielen	BIC	aBIC	entropie	p-waarde V-LMR-test
2	148452	148363	0,931	0
3	145632	145511	0,851	0
4	144312	144159	0,881	0
5	142932	142747	0,905	0
6	142162	141946	0,898	0,33
7	141497	141249	0,889	0,24

Figuur A2.1 BIC en aBIC voor elk profiel

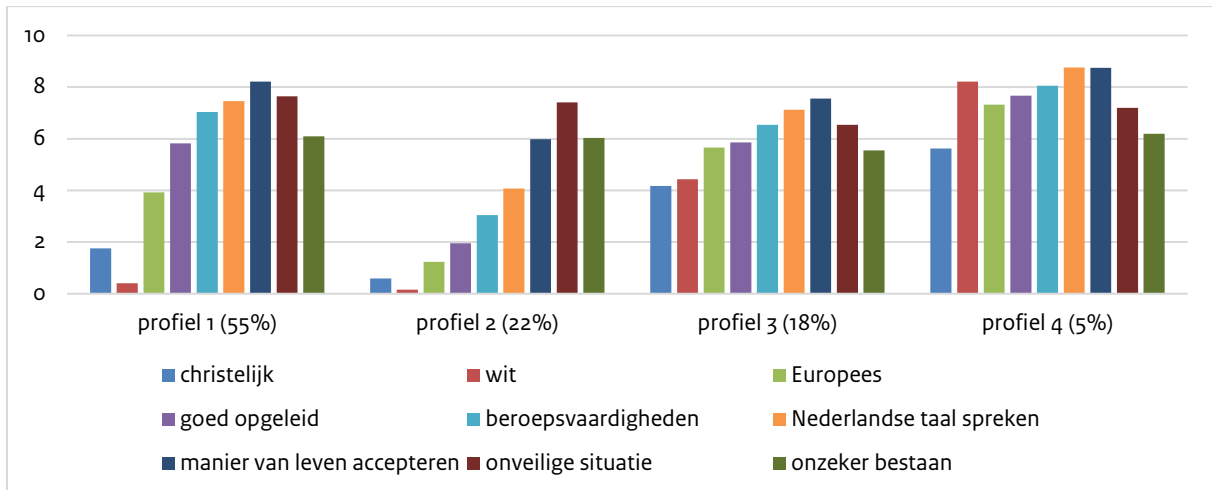
Figuur A2.2 Gemiddelden voor 5-profielenoplossing (zonder correlaties)^{a,b}

- a Resultaten zijn gewogen met weefactor bestaande uit geslacht, leeftijd en opleiding.
- b Vraagstelling: 'Hoe onbelangrijk of belangrijk vindt u elk van deze kenmerken, bij de beslissing of zo iemand in Nederland zou mogen komen wonen en leven? Hoe onbelangrijk of belangrijk vindt u het bij die beslissing dat [zij goed zijn opgeleid/zij Nederlands kunnen spreken/zij een christelijke achtergrond hebben/zij wit zijn/zij vakkennis en beroepsvaardigheden hebben die Nederland nodig heeft/zij de Nederlandse manier van leven in Nederland volledig accepteren/zij uit Europa komen/zij geen bestaanszekerheid hebben in het land waar zij vandaan komen/er voor hen geen veilige situatie is in het land waar zij vandaan komen]?' Elke antwoordschaal loopt van 0 (zeer onbelangrijk) tot 10 (zeer belangrijk).

Bron: LISS november 2022

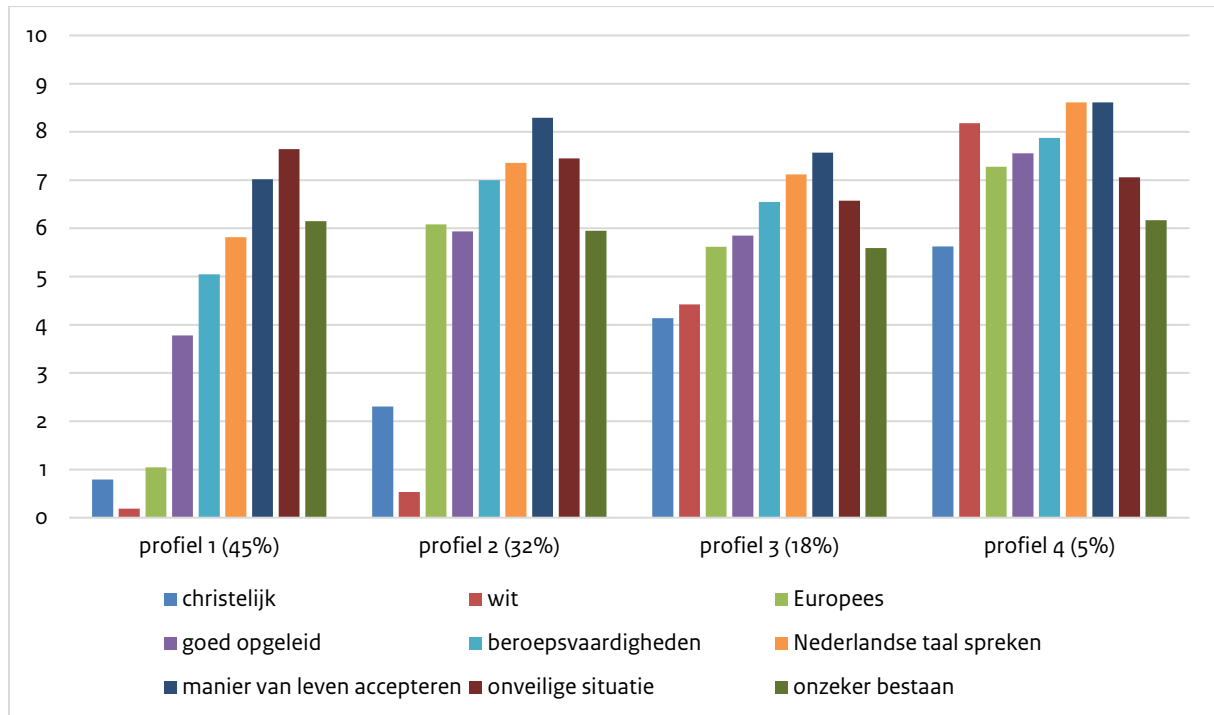
Figuur A2.3 Gemiddelden voor 4-profielenoplossing (zonder correlaties)^{a,b}

- a Resultaten zijn gewogen met weegfactor bestaande uit geslacht, leeftijd en opleiding.
- b Vraagstelling: 'Hoe onbelangrijk of belangrijk vindt u elk van deze kenmerken, bij de beslissing of zo iemand in Nederland zou mogen komen wonen en leven? Hoe onbelangrijk of belangrijk vindt u het bij die beslissing dat [zij goed zijn opgeleid/zij Nederlands kunnen spreken/zij een christelijke achtergrond hebben/zij wit zijn/zij vakkennis en beroepsvaardigheden hebben die Nederland nodig heeft/zij de Nederlandse manier van leven in Nederland volledig accepteren/zij uit Europa komen/zij geen bestaanszekerheid hebben in het land waar zij vandaan komen/er voor hen geen veilige situatie is in het land waar zij vandaan komen]?' Elke antwoordschaal loopt van 0 (zeer onbelangrijk) tot 10 (zeer belangrijk).

Bron: LISS november 2022

Figuur A2.4 Gemiddelden voor 4-profielen oplossing (met correlaties) ^{a b}

- a Resultaten zijn gewogen met weegfactor bestaande uit geslacht, leeftijd en opleiding.
- b Vraagstelling: 'Hoe onbelangrijk of belangrijk vindt u elk van deze kenmerken, bij de beslissing of zo iemand in Nederland zou mogen komen wonen en leven? Hoe onbelangrijk of belangrijk vindt u het bij die beslissing dat [zij goed zijn opgeleid/zij Nederlands kunnen spreken/zij een christelijke achtergrond hebben/zij wit zijn/zij vakkennis en beroepsvaardigheden hebben die Nederland nodig heeft/zij de Nederlandse manier van leven in Nederland volledig accepteren/zij uit Europa komen/zij geen bestaanszekerheid hebben in het land waar zij vandaan komen/er voor hen geen veilige situatie is in het land waar zij vandaan komen]?' Elke antwoordschaal loopt van 0 (zeer onbelangrijk) tot 10 (zeer belangrijk).

Bron: LISS november 2022

B Methodologische bijlagen

B.1 Overzicht van gebruikte datasets

LISS

Langlopende Internet Studies voor de Sociale wetenschappen (LISS²) is een Nederlands panel dat sinds 2007 wordt geleid door Centerdata (Universiteit Tilburg). In november 2022 is in het LISS-panel de vragenlijst ‘Nederland en Europa’ afgenomen. De vragenlijst is voorgelegd aan 5134 panelleden. 3696 respondenten vulden de vragenlijst volledig in (responspercentage 72%). Er is een weegfactor opgenomen in de dataset naar leeftijd*geslacht*opleidingsniveau. Deze is voor alle analyses met deze dataset gebruikt. Het codeboek voor de volledige dataset is te vinden op de SCP-website.

European Social Survey

European Social Survey (ESS³) is een tweejaarlijks onderzoek naar mensen in Europa. We maken in het rapport voornamelijk gebruik van de meest recente beschikbare dataverzameling van de ESS (ronde 10). Ronde 10 heeft door de COVID-19-pandemie een aantal belangrijke wijzigingen ten opzichte van eerder rondes. Als gevolg van de COVID-19-pandemie waren verschillende landen niet in staat het gebruikelijke face-to-face-veldwerk uit te voeren tijdens de ESS-ronde 10. In totaal zijn negen landen overgestapt op een *self-completion*-aanpak (internet en papier), terwijl 22 landen gebruik hebben gemaakt van het gebruikelijke face-to-face-veldwerk.

Een andere impact van de pandemie was dat het veldwerk van ronde 10 over een langere periode werd uitgevoerd dan een gebruikelijke ESS-ronde. Het eerste land (Slovenië) begon in september 2020 met veldwerk en de laatste landen voltooiden het veldwerk in augustus 2022 (België, Ierland en het Verenigd Koninkrijk). Het veldwerk in Nederland vond plaats tussen 1 oktober 2021 en 3 april 2022 door I&O Research.

De pandemie had in ronde 10 nog andere gevolgen voor het face-to-face-veldwerk. Sommige landen behaalden met name aanzienlijk lagere responspercentages dan in voorgaande rondes, als gevolg van problemen met de interviewer capaciteit en de bereidheid van mensen om deel te nemen aan een face-to-face-interview. Het valt tevens niet uit te sluiten dat er selectieve uitval heeft plaatsgevonden, bijvoorbeeld onder ouderen of mensen met een kwetsbare gezondheid. Dit kan van invloed zijn op de gegevens van ronde 10 en de vergelijkbaarheid met eerdere ESS-rondes. Voor een aantal landen, waaronder Nederland, zijn ook video-interviews uitgevoerd. De *response rate* in Nederland voor ronde 10 is 35,4%. Van de 4187 gesampelde *units*, leverde dit uiteindelijk 1481 interviews op waarvan 1474 valide (248 video-interviews en 1226 face-to-face-interviews).

Nationaal Kiezersonderzoek

Het Nationaal Kiezersonderzoek (NKO) wordt sinds 1971 rondom alle Tweede Kamerverkiezingen afgenomen onder een representatieve steekproef van Nederlanders. We maken gebruik van het cumulatieve (geharmoniseerde) databestand (1971-2006), aangevuld met data uit 2010, 2012, 2017 en 2021. De resultaten van het NKO 2023 waren bij het schrijven van het rapport nog niet beschikbaar. Er

² Meer informatie over LISS is te vinden op www.liss.nl.

³ Meer informatie over ESS is te vinden op www.europeansocialsurvey.org.

is voor gekozen om de resultaten van het NKO ongewogen te rapporteren, vanwege de niet-beschikbaarheid van een consistente weegfactor die gebruikt kan worden over tijd. Dat de data ongewogen zijn, betekent enige oververtegenwoordiging van politiek betrokken mensen met ook een wat progressieve *bias* in opvattingen. Maar er is weinig reden om aan te nemen dat die *bias* in de tijd substantieel veranderd is, waardoor toch een redelijke vergelijkbaarheid verondersteld mag worden (wanneer ook de vraagstelling consistent is).

B.2 Toelichting belangrijkste gebruikte variabelen

B.2.1 LISS

Ervaren dreiging door migratie (LISS-operationalisatie)

‘Hoe eens of oneens bent u het met de volgende uitspraken?’

- a018: ‘Door de aanwezigheid van vluchtelingen is het moeilijker voor Nederlanders om een woning te vinden.’
- a022: ‘Nederland zou een prettiger land zijn als er minder immigranten zouden wonen.’
- a023: ‘Door immigranten is het moeilijker voor Nederlanders om een baan te vinden.’
- a024: ‘Ik ben bang dat het geweld op straat stijgt door de komst van immigranten.’
- a025: ‘Door immigratie en open grenzen dreigt Nederland te veel van zijn eigenheid te verliezen.’

Elk item loopt van 1 (helemaal eens) tot 5 (helemaal oneens). De samengestelde schaal heeft een Cronbach’s alpha van 0,88, wat duidt op een betrouwbare schaal. De items zijn zo gecodeerd dat een hogere score op de schaal meer ervaren dreiging door migratie aangeeft. Respondenten moeten minimaal drie items hebben ingevuld om mee te worden genomen in de schaal, anders krijgen zij een missende waarde. De score voor elke respondent is berekend middels de summatieve score op de items gezamenlijk te delen door het aantal items waarover de som is berekend.

Ervaren dreiging door migratie (ESS-operationalisatie)

- a051: ‘Is het volgens u over het algemeen slecht of goed voor de Nederlandse economie dat mensen uit andere landen hier komen wonen?’ (0 = slecht voor de economie; 10 = goed voor de economie)
- a052: ‘Vindt u dat het culturele leven in Nederland over het algemeen ondermijnd of verrijkt is door mensen uit andere landen die hier zijn komen wonen?’ (0 = culturele leven is ondermijnd; 10 = culturele leven is verrijkt)
- a053: ‘Is Nederland, door mensen uit andere landen die hier zijn komen wonen, een slechtere of betere plek geworden om te wonen?’ (0 = slechtere plek om te wonen; 10 = betere plek om te wonen)
- a054: ‘Zijn de criminaliteitsproblemen in Nederland erger geworden of verminderd door mensen uit andere landen die hier zijn komen wonen?’ (0 = criminaliteitsproblemen zijn erger geworden; 10 = criminaliteitsproblemen zijn minder geworden)

De samengestelde schaal heeft een Cronbach’s alpha van 0,85, wat duidt op een betrouwbare schaal. De items zijn zo gecodeerd dat een hogere score op de schaal meer ervaren dreiging door immigratie

aangeeft. Respondenten moeten minimaal twee items hebben ingevuld om mee te worden genomen in de schaal. De score voor elke respondent is berekend middels de summatieve score op de items gezamenlijk te delen door het aantal items waarover de som is berekend.

Opvangen van vluchtelingen

‘Hoe eens of oneens bent u het met de volgende uitspraken?’

- a016: ‘Nederland moet meer vluchtelingen opnemen dan het nu doet.’
- a017: ‘Nederland moet de grenzen sluiten voor asielzoekers, zelfs als dat betekent dat Nederland zich dan niet houdt aan afspraken tussen landen en Europese regels.’
- a019: ‘Mijn gemeente moet meer vluchtelingen opnemen dan het nu doet.’

Elk item loopt van 1 (helemaal eens) tot 5 (helemaal oneens). De samengestelde schaal heeft een Cronbach’s alpha van 0,87, wat duidt op een betrouwbare schaal. De items zijn zo gecodeerd dat een hogere score op de schaal meer acceptatie voor de opname van vluchtelingen aangeeft. Respondenten moeten minimaal twee items hebben ingevuld om mee te worden opgenomen in de schaal.

Opvattingen over culturele diversiteit

‘Hoe eens of oneens bent u het met de volgende uitspraken?’

- a026: ‘De aanwezigheid van verschillende culturen is winst voor onze samenleving.’
- a027: ‘Het is beter voor een land als bijna iedereen dezelfde gewoonten en tradities deelt.’

Elk item loopt van 1 (helemaal eens) tot 5 (helemaal oneens). De correlatie tussen beide items is 0,59. De Cronbach’s alpha is 0,74. Een hogere score op de schaal geeft meer acceptatie voor culturele diversiteit aan. Respondenten moeten beide items invullen om mee te worden genomen in de schaal. De score voor elke respondent is berekend middels de summatieve score op de items gezamenlijk te delen door het aantal items waarover de som is berekend.

Afwegingscriteria voor het toelaten van nieuwe migranten

Mensen komen om verschillende redenen vanuit andere landen in Nederland wonen. Sommigen hebben voorouders die vroeger in Nederland woonden. Anderen komen om hier in Nederland te werken of om bij hun familie te kunnen zijn. En weer anderen komen omdat zij in hun land worden bedreigd.

Hieronder staat een aantal kenmerken van personen die buiten Nederland geboren en opgevoed zijn en nu (nog) niet in Nederland wonen. Aan de respondenten is de volgende vraag gesteld: ‘Hoe onbelangrijk of belangrijk vindt u elk van deze kenmerken, bij de beslissing of zo iemand in Nederland zou mogen komen wonen en leven?’

Voor elk item loopt de antwoordschaal van 0 (= zeer onbelangrijk) tot 10 (= zeer belangrijk).

‘Hoe belangrijk vindt u dat..’

- a028: ‘...zij goed zijn opgeleid?’
- a029: ‘...zij Nederlands kunnen spreken?’

- a030: ‘...zij een christelijke achtergrond hebben?’
- a031: ‘...zij wit zijn?’
- a032: ‘...zij vakkennis en beroepsvaardigheden hebben die Nederland nodig heeft?’
- a033: ‘...zij de Nederlandse manier van leven in Nederland volledig accepteren?’
- a034: ‘...zij uit Europa komen?’
- a035: ‘...zij geen bestaanszekerheid hebben in het land waar zij vandaan komen?’
- a036: ‘...er voor hen geen veilige situatie is in het land waar zij vandaan komen?’

(Nationale) identiteit

Verbondenheid met eigen regio, Nederland en Europa

‘Hoe verbonden voelt u zich met...’

- a055: ‘...uw buurt of wijk’
- a056: ‘...uw dorp of stad’
- a058: ‘...Nederland’
- a059: ‘...Europa’

De antwoordschaal van elk item loopt van 1 (= zeer verbonden) tot 4 (= helemaal niet verbonden). In het rapport hebben we gebruik gemaakt van dichotome versies van deze variabelen, namelijk: ‘zeer verbonden’ en ‘verbonden’ (= 1), ‘niet zo verbonden’ en ‘helemaal niet verbonden’ (= 0), en ‘weet niet’ en ‘geen antwoord’ (= 2).

Civiele invulling van nationale identiteit

Aan de respondenten is de vraag gesteld: ‘Hoe belangrijk of onbelangrijk vindt u elk van de volgende zaken om een ‘echte’ Nederlander te zijn?’ Sommige mensen zeggen dat de volgende zaken belangrijk zijn om een ‘echte’ Nederlander te zijn, anderen zeggen dat ze niet belangrijk zijn.

- a077: ‘Men moet Nederlands kunnen spreken.’
- a079: ‘Men moet het Nederlandse politieke systeem en zijn wetgeving respecteren.’
- a080: ‘Men moet zich Nederlander voelen.’
- a082: ‘Men moet waarde hechten aan Nederlandse tradities, gewoonten en cultuur.’
- a083: ‘Men moet de Nederlandse cultuur delen.’

De antwoordschaal voor elk item loopt van erg belangrijk (= 1) tot helemaal niet belangrijk (= 4). De items zijn zo gecodeerd dat een hogere score aangeeft dat het specifieke criterium belangrijker is. De Cronbach’s alpha van deze schaal is 0,75, wat duidt op een betrouwbare schaal. De schaal is zo gecodeerd dat een hogere score op de schaal een sterkere civiele invulling van de nationale identiteit weergeeft. Respondenten moeten minimaal twee items hebben ingevuld om mee te worden genomen in de schaal. De score voor elke respondent is berekend middels de summatieve score op de items gezamenlijk te delen door het aantal items waarover de som is berekend.

Etnische invulling van nationale identiteit

Aan de respondenten is gevraagd: 'Hoe belangrijk of onbelangrijk vindt u elk van de volgende zaken om een 'echte' Nederlander te zijn?' Sommige mensen zeggen dat de volgende zaken belangrijk zijn om een 'echte' Nederlander te zijn. Anderen zeggen dat ze niet belangrijk zijn.

- a074: 'Men moet in Nederland geboren zijn.'
- a076: 'Men moet het grootste deel van zijn of haar leven in Nederland wonen.'
- a081: 'Men moet Nederlandse voorouders hebben.'

De antwoordschaal voor elk item loopt van erg belangrijk (= 1) tot helemaal niet belangrijk (= 4). De items zijn zo gecodeerd dat een hogere score aangeeft dat het specifieke criterium belangrijker is. De Cronbach's alpha van deze schaal is 0,75, wat duidt op een betrouwbare schaal. De schaal is zo gecodeerd dat een hogere score op de schaal een sterkere etnische invulling van de nationale identiteit weergeeft. Respondenten moeten minimaal twee items hebben ingevuld om mee te worden genomen in de schaal. De score voor elke respondent is berekend middels de summatieve score op de items gezamenlijk te delen door het aantal items waarover de som is berekend.

Chauvinisme

'Hoe eens of oneens bent u het met de volgende uitspraken?'

- a062: 'Ik wil liever een Nederlander zijn dan bij enig ander volk in de wereld horen.'
- a063: 'De wereld zou een betere plek zijn wanneer mensen uit andere landen meer zoals de Nederlanders waren.'
- a064: 'Over het algemeen is Nederland een beter land dan de meeste andere landen.'
- a065: 'Men zou het eigen land moeten steunen, ook als het land ongelijk heeft.'

Elk item loopt van 1 (helemaal eens) tot 5 (helemaal oneens). De samengestelde schaal heeft een Cronbach's alpha van 0,70, wat duidt op een betrouwbare schaal. De items zijn zo gecodeerd dat een hogere score op de schaal meer chauvinisme aangeeft. Respondenten moeten minimaal twee items hebben ingevuld om mee te worden genomen in de schaal. De score voor elke respondent is berekend middels de summatieve score op de items gezamenlijk te delen door het aantal items waarover de som is berekend.

Patriottisme

a066: 'Hoe trots bent u om een Nederlander te zijn?'

De antwoordschaal loopt van 1 (erg trots) tot 4 (helemaal niet trots). Tevens was het mogelijk voor mensen om aan te geven dat ze geen Nederlander waren ten tijde van het invullen van de vragenlijst (= 0).

B.2.2 ESS

Opvattingen over beleid ten aanzien van komst migranten

De antwoordschaal voor elk van deze items loopt van 1 (velen toelaten om hier te komen) tot 4 (niemand toelaten om hier te komen). De gecombineerde schaal heeft een Cronbach's alpha van 0,85, wat duidt op een betrouwbare schaal. Respondenten moeten minimaal twee items hebben ingevuld om mee te worden genomen in de schaal. De schaal is zo gecodeerd dat een hogere score een meer open houding aangeeft ten aanzien van het beleid voor het aantal nieuwe immigranten.

Dezelfde etniciteit als de meeste Nederlanders

'In welke mate vindt u dat Nederland mensen van dezelfde huidskleur of dezelfde etnische groep als de meeste Nederlanders zou moeten toelaten om hier te komen wonen en leven? Het Nederlands beleid moet...?'

Andere etniciteit dan de meeste Nederlanders

'En wat is uw mening met betrekking tot mensen van een andere huidskleur of etnische groep dan de meeste Nederlanders? Het Nederlands beleid moet...'

Mensen uit armere landen buiten Europa

'En wat is uw mening met betrekking tot mensen uit de armere landen buiten Europa?'

Ervaren dreiging door migratie

- 'Is het volgens u over het algemeen slecht of goed voor de Nederlandse economie dat mensen uit andere landen hier komen wonen?' (0 = slecht voor de economie; 10 = goed voor de economie)
- 'Vindt u dat het culturele leven in Nederland over het algemeen ondermijnd of verrijkt is door mensen uit andere landen die hier zijn komen wonen?' (0 = culturele leven is ondermijnd; 10 = culturele leven is verrijkt)
- 'Is Nederland, door mensen uit andere landen die hier zijn komen wonen, een slechtere of een betere plek geworden om te wonen?' (0 = slechtere plek om te wonen; 10 = betere plek om te wonen)

Criteria voor afwegen toelaten nieuwe immigranten

'Mensen komen om verschillende redenen vanuit andere landen in Nederland wonen. Sommigen hebben voorouderlijke banden. Anderen komen om hier te werken, of om zich met hun families te herenigen. Anderen komen omdat zij in hun land worden bedreigd.

Kunt u mij vertellen hoe belangrijk u elk van de volgende zaken vindt, bij de beslissing of iemand die buiten Nederland geboren en opgevoed is en daar woont, hier zou mogen komen wonen en leven?'

'Hoe belangrijk is het bij die beslissing dat zij...'

- ‘...goed zijn opgeleid?’
- ‘...Nederlands kunnen spreken?’
- ‘...een christelijke achtergrond hebben?’
- ‘...wit zijn?’
- ‘...beroepsvaardigheden hebben die Nederland nodig heeft?’
- ‘...de manier van leven in Nederland volledig aanvaarden?’
- ‘...zij geen bestaanszekerheid hebben in het land waar zij vandaan komen?’
- ‘...er voor hen geen veilige situatie is in het land waar zij vandaan komen?’

Elk item loopt van zeer onbelangrijk (= 0) tot zeer belangrijk (= 10).